

Past

Jan Vítek

Informace o románu

V nakladatelství Akropolis vychází životopisný román Jana Vítka Past. Autor se v něm vrací k motivům svého předchozího románu Oblázky v přejích. A to podstatně přepracovaném a v jiném úhlu pohledu. To ilustruje ústup od někdejšího poetického názvem k daleko drsnějšímu a přiléhavějšímu Past. Jan Vítek jím dává najevo, že jeho život nebyl zrovna poklidný, daleko více dobrodružstvím. Anglický překlad prvního románu A Pebble in the Torrent uveřejnilo nakladatelství New Generation Publishing v Londýně v roce 2013.

Autor musel román naprosto zásadně rozvinout ze zcela objektivních důvodů. V roce 2015 objevil dokument, který svědčí o tom, že na hlavní postavy tohoto skutečného příběhu byla nastražena past.

Jan Vítek je zkušeným novinářem a romanopiscem. Dříve narození se mohou vzpomenout například na román Říci ne, který vyšel v šedesátých letech minulého století v nakladatelství Naše vojsko. I nyní publikuje v našich médiích, zvláště elektronických.

Autor by rád získal své nové čtenáře těmito svými slovy: "Přečtěte si první stránku. Pak zalistujte namátkou v knize, tu a tam proběhněte očima pár odstavců a okuste, jak vám bude líbit napínavý příběh o ztracených nadějích, přátelství, morální statečnosti, hlídacích psech s gumovými zuby, osudové lásce, lhářském pokeru a zlaté kleci.

Ale nečtěte poslední dvě stránky, kde je rozuzlení politické a špionážní zápletky. Stejně by vám k němu chyběl klíč. Je uschován uvnitř tohoto příběhu člověka s nevšedním osudem. Raději se podívejte na úryvek na zadní straně."

Autorův život začal ještě za první republiky v jihočeské Kremži. Chtěl se věnovat divadlu. Ale kariéru mu v padesátých letech zkomplikovalo otcovo zatčení. Našel však svou životní lásku. Měl štěstí, že se ve vojenské základní službě seznámil s majorem a později generálplukovníkem Václavem Prchlíkem; ten ho nejen přivedl k novinářině, ale zásadně ovlivnil jeho život.

Jan Vítek pro dobrou znalost jazyků pracoval v mezinárodní komisi na 38. rovnoběžce v korejském Panmundžomu. Poté zastupoval naši republiku v Mezinárodní organizaci práce (ILO) v Ženevě. Zlomem byl pro něho 21. srpen 1968, kdy se rozhodl migrovat. A toto období je prozaickým vrcholem jeho románu. Nyní již dlouhá léta žije v Ženevě.

- ar-

Proč se naše Redakční rada přiklání k doporučení zveřejnit na stránkách
LitKlubu tento román?

Důvod je prostý:

Zapomínání se v lidské historii krutě nevyplácí.

Kdo zapomínání podlehne, vše zlé se třeba v jiné podobě ještě v horším znovu vrátí. Věřme tomu a nezapomínejme. Šířme svá minulá poznání mezi těmi, kteří nás následují o generaci, ale i o více, než jednu. Historie neodpouští zapomětlivcům. Pozdě plakat nad rozlitym mlékem.

Výňatek z románu vybraný pro Armádní literární klub, doporučený naším členem gen. PhDr Antonínem Raškem.

Je to už dávno. Strašně dávno. Naše společnost je průběžně stále informována o současných válečných dějích ve světě. A o našich lidech, vojácích, stojících na straně Západu, jehož jsme již tři desetiletí oficiálními, formálními členy. Dnes již většinu našich občanů ani ve snu nenapadne, že by tomu mohlo být jinak, ale také - že tomu někdy bylo jinak. Zejména těch mladých. Mediální mlýny melou spolehlivě. Spolehlivě natolik, že kupříkladu před několika dny v české veřejnoprávní televizi, v jakési vědomostní soutěži Aleše Hámy zodpověděla asi 30-ti letá mladá žena, snad dokonce učitelka, otázku po datu vzniku třicetileté války odpovědí - 1918. Televizní záběry výzkumů znalostí historie, znalostí jazyků, zaměřené na školáky, studenty gymnasií, před budovami jejich ústavů, jsou mnohdy otřesnými svědectvími úrovně znalostí mladé generace. Převedeno do obecné roviny jejího morálního stavu, vztahu ke kultuře, k národu, k zemi svého původu, vztahů mezilidských atd, atd, atd., jde o výsledek změn životního stylu doby třetího tisíciletí, masivně usměrňovaného působením medií všeho druhu. Jde o vliv mediokracie v plné šíři.

Připomeňme si ale dobu dávno minulou, avšak s neměnicí se účastí našich lidí, zejména mladých, na začlenění do válečných situací, ovšem s účastí na opačné straně. Vraťme se do doby poválečné, po druhé světové válce, kdy nepřitelem

bloku, v němž jsme žili, byl Západ. Nepřítelem na život a na smrt. Říci, že lidé byli donuceni, a jen a jen donuceni žít s vědomím odporu proti stávajícímu režimu, by byla vědomá lež. Tak jako dnes jsou lidé souhlasící i nesouhlasící se stávajícími politickými poměry, tak tomu bylo i tenkrát. Hledat rozlišovací početní poměry mezi souhlasícími a nesouhlasícími tenkrát a dnes, je tak obtížné, že snad až nemožné.

Poskytněme tedy možnost srovnávání pro každého, tak jak chce či nechce, a začtěme se do knihy, která charakterizuje svojí dobu z hlediska nás vojáků. Neříkejme bývalých. Voják jednou, voják provždy.

Jaroslav Sýkora

listopad 2017

Jan Vítek Past

ZVEDL JSEM SLUCHÁTKO VOJENSKÉHO POLNÍHO

TELEFONU a třikrát zatočil klikou

(Úryvek z románu).

„Slyšu tovariš kapitan, što vam nado ?“, ozval se na druhém konci přímé linky hlas styčného důstojníka. „Nada Vam mašina?“

„Da, mašinu pošli, pali, pali,“ řekl jsem v rusko-korejsko-české hatmatilce, v níž jsme se domlouvali se severokorejským pomocným personálem. Pali v češtině znamená rychle. V korejské realitě znamenalo časový úsek od pěti do šedesáti minut.

„Prima,“ řekl Korejec. „Pali kuda?“

„Panmundžom. Pali, pali!“

Vyšel jsem před kancelář a čekal na džíp, aby mne zavezl do konferenčního prostoru. Měl jsem na sobě světlé kalhoty od sváteční uniformy, protože byly lehčí nežli všední zelené, sepranou košili s krátkými rukávy a měkkými nárameníky, na hlavě jsem měl brigadýrku a na očích brýle - "McArthurky", sluneční brýle vejčitého tvaru, které jsem koupil za pět dolarů v Pusanu. Byly čtyři hodiny odpoledne, ale slunce nemilosrdně pražilo jako v pravé poledne. Muselo být přes třicet stupňů Celsia. Byla polovina července a

před třemi dny skončilo období dešťů. Čtyřicet dní a nocí lijáků. Ze země ještě nasáklé vodou stoupala lehká pára. Připadal jsem si jako v sauně. Za tu krátkou chvíli se mi košile přilepila na záda. V lednu jsme měli třicet pod nulou a nosili beranice. Korea má extrémní podnebí. Nejkrásnější měsíc je říjen, kdy podle lidové rčení nebe je vysoko a koně tloustnou. Býval to měsíc lidových slavností jako naše dožínky, zvaný „chusok“. Ale to bylo před válkou. Ta mimo jiné zabila i radost ze života.

Vyšel jsem před kancelář a čekal na džíp, aby mne zavezl do konferenčního prostoru. Pode mnou byl svah, s něhož se scházelo po kamenných schodech dolů na příjezdovou cestu. Šel jsem po nich co noha nohu mine, protože každý rychlý pohyb znamenal zvýšení námahy a potu. Vedle mne se skřípěním zastavil americký Willys, válečná kořist. Z něho vyskočil ochrančik v zeleném mundúru s pistolí v pase. Sklopil přední sedadlo, abych mohl nastoupit dozadu. Raději bych byl usedl vedle řidiče, ale předpis je předpis, a věděl jsem, že kdybych jej porušil, doplatil by na to ochrančik. Seběmenší přestupek v severokorejské armádě byl přísně trestán.

Vjezd do tábora byl střežen dvoučlennou hlídkou se samopaly. Jeden z vojáků zvedl dřevěnou závoru a vyjeli jsme na prašnou cestu, kde jsme prudce odbočili doleva směrem ke konferenčnímu prostoru. Projížděli jsme Demilitarizovanou zónou, územím nikoho, které protíná korejský poloostrov podél 38. rovnoběžky. Je 248 kilometrů dlouhá a 4 kilometry široká. Je to nejnebezpečnější hranice světa. Na severu je za ní v bojové pohotovosti milion dvě stě tisíc mužů ve zbrani, na jihu osm set tisíc Jihokorejců a padesát tisíc Američanů, rovněž po zuby ozbrojených. Nazvání území nikoho není tak docela přesné. Plukovník Wang Li mi svěřil, že čínská rozvědka zjistila, že Jihokorejci začali pod déemzetskou kopat tunely a skladiště munice. Severokorejci ovšem dělali totéž. Ale i na povrchu je život, hlavně ptačí. Objevili se tam vzácní jeřábi s červenou korunkou a spousty bažantů.

Přijeli jsme k mostu nad korytem malé, většinou roku polovyschlé říčky před konferenčním prostorem. Kola džípu zaduněla, na jeho dřevěných, vyjetých kládách. Most byl úzký, tak pro jedno nákladní auto. Přes něj se v období od dubna do září 1953 uskutečnila operace „*Big Switch*“, velká výměna 89.493 severokorejských a čínských zajatců a 13.444 amerických a jihokorejských zajatců. Jejich repatriace byla hlavní spornou otázkou, kvůli níž se jednání o příměří táhlo dva roky. Aby dokázali svoji politickou uvědomělost a vlastenectví, severokorejští a čínští vojáci před mostem, nazvaným *The Bridge*

Of No Return, strhali ze sebe svršky a spodní prádlo, které v zajetí dostali, a naházeli je do koryta. Vrátili se domů jak je pámbů stvořil.

Hned za mostem byl konferenční prostor, osmset metrů široká enkláva, strážena společně severokorejskou a jihokorejskou armádou. V novinách se o něm často psalo jako o Vesnici příměří. Skutečně tu kdysi bývala vesnice o pár stech duších jménem Panmundžom, která byla ve válce srovnána se zemí. Místo doškových chalup tu stálo šest amerických podlouhlých škatulí se střechou z vlnitého plechu. Původně měly zelenou barvu, ale byly přetřeny na modro, barvu OSN. V letech 1951-53 se zde konal jednací marathón o zastavení palby. Nyní jsme se dělili o budovy s Vojenskou komisí pro příměří. Sekretariát dozorčí komise byl v prvních dvou budovách. Ve třetí, kde se konala každotýdenní zasedání, byl uprostřed velký kulatý stůl potažený zeleným sukmem. Během jednání seděli kolem něho vedoucí delegací, jejich zástupci a sekretáři delegací. Pracovníci sekretariátu měli vyhrazená místa v rozích místnosti. Ostatní budovy náležely Vojenské komisi pro příměří. Její konferenční místnost dělil napříč dlouhý stůl, rovněž potažený zeleným sukmem. Kabely mikrofonů byly záměrně položeny uprostřed stolu souběžně s 38. rovnoběžkou. I v takové symbolické maličkosti se zračil doutnající svár. Korea je pořád ve válečném stavu, vládne pouze dočasný klid zbraní, nastolený dohodou o příměří.

V sekretariátu jsem našel jenom poručíka Petra Krejču, který se právě hotovil k odchodu.

„Ahoj, Petře, vy stávkujete?“

„Ahoj, Honzo, co tu děláš?“

„Máte tady být do pěti, kde jsou všichni?“, Pracovní stoly byly opuštěné, na každém z nich smutněla splihlá vlaječka jedné z neutrálních zemí.

„Měli jsme tady dopoledne "vzrůšo" a kluci se na to agla agla,“ vysvětlil Petr. „Chceš něco?“

„Potřebuji se spojit se švýcarským táborem,“

„Maličkost.“

Krejča ukázal svůj thymolínový chrup. Usmíval se často, protože si byl vědom, že tím umocňuje své přirozené charisma. Měl tmavé kudrnaté vlasy,

blankytně modré oči, mužnou bradu s dolíčkem. Byl nesporně nejpohlednějším mužem na 38. rovnoběžce. „S kým chceš mluvit?“, zeptal se už na polovině cesty ke stolu švýcarského zástupce v sekretariátu.

„S kapitánem Hagenbüchlerem.“

„S tím buzerantem? Co mu chceš?“

Vysvětlil jsem mu několika slovy, oč mi jde. Krejča stanul u stolu se švýcarskou vlaječkou, zvedl sluchátko, na okamžik jej držel u ucha, a předal mi je, když se ozvala centrála švýcarského tábora.

„Kapitán Svitek,“ představil jsem se spojaři na druhém konci drátu. „Buďte tak laskav a spojte mne s kapitánem Hagenbüchlerem.“

Za malou chvíli se Švýcar ozval.

„Jsem rád, že vás slyším, milý kolego,“ řekl jako vždy zdvořile. „Co mohu pro vás udělat?“

„Zmínil jsem se generálu Chýlemu o komentáři v Asahi News, on by si jej rád přečetl. Mohl byste být tak laskav a ty noviny mi půjčit?“

„Beze všeho, milý kolego,“ řekl Švýcar.

„Já vám je hned vrátím,“ sliboval jsem.

„To nespěchá, stačí ve čtvrtek, až se uvidíme na zasedání. Hned někoho pošlu, aby vám Asahi News předal.“

„Když jsme si vyměnili pár formálních zdvořilůstek, zavěsil jsem telefon.“

„Já vím, že Hagenbüchler dokáže být příjemný jako vosina v košili,“ řekl jsem Krejčovi, „ale má dobré chování.“

„To jsi ho měl zažít dnes dopoledne,“ řekl Krejča. „Vlítl sem jako rozlícený tygr, postavil nás všechny do latě a půl hodiny měl kousavou přednášku o kvalitě služby a práce v mezinárodní instituci. Pak nám hodil pod nohy zápis z minulé schůze a zprávu pro Vojenskou komisi, co jsme mu ráno rozmnožili a poslali ke schválení, protože nám tento týden šéfuje, a přitom přímo říčel, že takový pošmouřený šlendrián není hoden světla světa, a že všele doufá, že na druhý pokus odvedeme lepší práci. Když ne, budeme to muset

zkoušet znova a znova. Přitom jsme dělali jak jsme nejlíp mohli. Ale znáš ten klump, co máme jako rozmnožovačku, vyrobit na něm něco slušného je zázrak všech zázraků. Tak jsme to přejeli dvakrát znovu. O moc lepší to nebylo. Udělali jsme to odpoledne po třetí a řekli si, ať si trhne nohou. Poslali jsme mu ty kopie, a všichni raději zdrhli.“

Zatímco si Krejča ulevoval, prohlížel jsem si podivnou vlaječku, která stála na stole vedle malé státní švýcarské vlajky. Byla rozdělena úhlopříčně, takže vznikly čtyři nepravidelné trojúhelníky, každý jiné barvy.

„To má být kantonální vlajka?“ zeptal jsem se.

„Kdepak, naše,“ řekl Krejča, „teda naší komise. Navrhl ji švýcarský major Margut údajně v souladu s heraldickými principy a je založená na barvách národních vlajek. Červená nahoře představuje Švýcarsko, bílá vlevo Polsko, žlutá vpravo Švédsko, nu a modrá dole máme být my, Československo. Švýcaři se budou pokoušet ji prosadit jako symbolickou fanglí Dozorčí komise.“

„Zlaté oči, které to uvidí,“ řekl jsem.

„No, už se staly větší blbosti,“ řekl Krejča.

V tom se otevřely létací dveře, které místo výplně měly moskytiéru, aby mohl proudit vzduch. Vstoupil švýcarský poručík, předpisově zasalutoval a podal mi hnědou obálku a čtvrtku papíru s jednořádkovým textem.

„Kapitán Hagenbüchler se dává poroučet,“ řekl poručík. „Prosím, podepište mi, že jste to v pořádku převzal.“

To byl Hagenbüchler jako vymalovaný. Vsadil jsem se sám se sebou, že obálka bude zapečetěná. Vyhrál jsem.

„Mimochodem, požádal jsem generála, aby mě poslal na inspekci,“ oznámil jsem Krejčovi, když se za Švýcarem zavřely dveře. „Navrhl jsem mu, že za mne nastoupíš ty jako jeho poskok.“

„Prima,“ řekl Krejča. „A kam se chystáš jet?“

„Nejraději bych jel do Inčonu. Tam jsem ještě nebyl,“ řekl jsem. „A hlavně bych se rád podíval na přístav, kde se McArthurovi podařil geniální manévr, když se tam někdy v září 1950 vylodil a vyrazil s čerstvými jednotkami

napříč zemí, aby uzavřel Kimově armádě zásobovací a ústupové cesty. Ta už byla dole u Pusanu, který bránila První brigáda amerických marines.“

„Někde jsem četl, že to byl největší masakr z celé války,“ poznamenal Krejča.

„Jo, ale Severokorejců. Hrozba obklíčení je přinutila ke zmatenému ústupu. Utíkali podél východního pobřeží na sever a byli neustále bombardováni americkými letouny. To byl nečekaný obrat ve válce.“ Podíval jsem se na hodinky. „Je čtvrt na šest, zavři kvelb, Petře, pojedeme domů.“

Venku nás sevřelo horko a dusno do mdlého objetí. Uvnitř na stropě šuměl obrovský tříramenný ventilátor, který vytvářel pocit, že vzduch se aspoň trochu hýbe. Tady jsme chvíli otvírali ústa jako dva kapři na suchu. Lepší to bude až po půlnoci.

„Máš pár minuteček?“ zeptal se Krejča. Nečekal na odpověď a dodal: „Ukáži ti šou, na které nezapomeneš. Pojd' tamhle za roh, schováme se, aby nás neviděli.“

Na konci budky stál jihokorejský seržant s rozkročenýma nohama a rukama za zády po americkém způsobu. Upíral nenávislný pohled na severokorejského desátníka, který stál se sraženými podpatky s kalašnikovem zkříženým na prsou podle ruského vzoru. Očima probodával svého pokrevního bratra, zaprodance Amíků. Muži se měnili po dvou hodinách, nenávisť zůstávala. Byla jako džin v láhvi s vyviklanou zátkou, která mohla každou chvíli povolit. Strážní byli od sebe vzdáleni necelé dva metry. Osmatřicátá rovnoběžka procházela mezi nimi uprostřed.

Z ničeho nic Jihokorejce našpulil rty a vyplivl chuchvalec slin těsně před špičku bot Severokorejce. Ten okamžitě poslal plivanec před špičku bot Jihokorejce.

„Myslím, že to mají natrénovaný,“ zasmál se Krejča.

„Pokud na sebe nezačnou střílet,“ pokrčil jsem rameny. „Ale stejně z toho mám mrazení v zádech.“

„Tak pojd',“ řekl Krejča. „Teď pět minut budou sbírat sliny a připravovat se k další produkci.“

Když jsme přejížděli dřevěný most s chmurným názvem, vrátil jsem se v myšlenkách k McArthurovi, který málem přivodil atomovou válku. Bylo to počátkem dubna 1951, když čínská armáda zahájila jarní ofenzivu se 600 tisíci muži. McArthur je chtěl zastavit atomovou bombou. Podařilo se mu získat podporu Pentagonu a byl prvním americkým generálem, který měl prst na atomové spoušti. Prezident Truman věděl, že by do konfliktu nutně zasáhl Sovětský svaz se svým jaderným arsenálem, a proto 11. dubna narychlo nahradil McArthura generálem Ridgewayem. Tomu se po krvavých bojích podařilo zastavit Číňany na obranné linii poblíž 38. rovnoběžky.

„Petře, napadlo tě někdy, že kdyby se tady něco semlelo, dostaneme to z první ruky?“ zeptal jsem se.

„Jo. Jenže já jsem fatalista. Co bude, bude. A taky si říkám, že by to určitě byli zase Severokorejci, kteří by první smáčkli spoušť, a zase někdy k ránu... všiml sis, že všechny války začaly před kuropěním? ...a tak se utěšuji, že by nás v noci zavčas evakuovali do bezpečí.“

„Svatá prostoto! To přeci nemyslíš vážně. My bychom jim byli užitečnější mrtví nežli živí. Dovedeš si představit, jak by se naše mrtvoly daly propagandisticky využít? Co by vynesly politického kapitálu? Už vidím titulky: Neutrální inspektoři usmrceni kapitalistickými vrahy! První nevinné oběti zločinné agrese! Jejich smrt nesmí zůstat nepomstěna!“

Pak už jsme jeli do tábora mlčky.

K PŘEPADOVCE, JEŽ MOHLA ZAPŘÍČINIT MEZINÁRODNÍ INCIDENT, došlo v Sinžu, hlavním přechodu na čínsko-korejské hranici. Generál Chýle vyslyšel mou prosbu, aby mne vyslal jako velitele inspekční skupiny, ale místo na jih mne poslal na sever. Marně jsem se ohrazoval, že v Sinžu jsem už byl, že ty trosky, co tam trčí, stačí vidět jednou a dost. Až tam se dostala McArthurova armáda koncem října 1950, ale pak nastal nečekaný obrat: prvního listopadu

zasáhlo do války pět set tisíc čínských vojáků, kteří hnali Američany a Jihokorejce zpět k 38. rovnoběžce.

Do Sinžu nás dovezl speciální vlak sestávající se ze dvou vagonů. V prvním byla kuchyňka s jídelnou, dva kuchaři a šest severokorejských vojáků. V druhém jsem byl já a spojař rotný Čeněk Šiška. Tentokrát mne nedoprovázel Očko, jeden z našich andělů strážných z vojenské kontrarozvědky. Na severu nehrozilo, že bychom podlehli kapitalistickým svodům, či nedej bůh, zběhli. A kromě toho i "kontráši" dávali přednost jihu, sever je nelákal.

Mým protějškem byl švýcarský kapitán Alex Schindler, kterému se říkalo Mafián, protože neustále nosil tmavé sluneční brýle. Byl to takový divný brouk, moc toho nenamluvil a s nikým se nebratřil. Za celý měsíc, co jsme byli spolu v Sinžu, mne pozval na večeři jen jednou, až po té přepadovce, co špatně skončila.

Naše veškerá činnost spočívala ve dvou inspekčních výjezdech týdně. Dostali jsme od severokorejského velení písemné hlášení, že v určitém hodině přijede do Sinžu vlak s tolika a tolika vagony a v nich bude tolik a tolik střeliva, granátů, minometů, tanků nebo mužů v množství a počtu odpovídajícím řádné rotaci materiálu a personálu. Hlášení předal styčný důstojník buď Mafiánovi nebo mně, podle toho, který z nás v ten daný týden velel inspekční skupině. Pak jsme konali svoji povinnost. Oznámili jsme, že chceme vlak prověřit a požádali jsme o dopravu a doprovod. V určenou dobu stály před našimi ubikacemi dva Gazíky. V prvním byl styčný důstojník a tři ochránčící. Druhý byl pro nás. Když jsme dorazili na nádraží, které tvořilo pár narychlo postavených přístřešků, vlak už byl odstaven na vedlejší koleji, dveře vagonů byly otevřeny a před nimi stál voják s kalašnikovem. Podal nám přesný seznam všeho, co vagon obsahuje. Vlezli jsme dovnitř, abychom se přesvědčili, že seznam souhlasí s obsahem. Pak jsme šli dalším vagonu. Když jsme skončili s posledním, podepsali jsme styčnému důstojníkovi dokument o provedené inspekci. Potřásli jsme si s Mafiánem ruce, zsalutovali, a jeli na ubikaci. Sepsal jsem krátké hlášení, které rotný Šiška předal radiem do Panmundžomu. Jednou týdně jsme udělali přepadovku, o níž rozhodl ten z nás, kdo měl v tu dobu velení. Dostávali jsme od styčného důstojníka každý den hlášení o příjezdu všech vlaků a z něho velitel vybral buď osobní nebo nákladní vlak, ohlásil že uděláme namátkovou kontrolu a požádal o konvoj. U nákladních vlaků jsme nechali otevřít pár vagonů, abychom se přesvědčili, že neobsahuje žádný kontraband, u osobních vlaků jsme zjišťovali, zda nepřeváží neohlášené

jednotky. Sepsal jsem o přepadovce hlášení pro Panmundžom, a bylo vymalováno.

Žili jsme s rotným Šiškou v korejském „komfortu“, jak jsme ironicky říkali, ale v porovnání s chatrčemi a zemljankami většiny místního obyvatelstva to skutečně byl přepych. Měli jsme každý svoji ložnici, malou jako vězeňskou kobku, a přes den jsme se nudili v prostorné místnosti, která nám sloužila jako kancelář a radiová centrála. Také jsme tam jedli u kulatého stolu pro šest lidí, který stál v rohu u okna. Korejští houseboyové obsluhovali velká litinová kamna tak horlivě, že jsme mohli být jen v košilích. Také nám nosili studenou a teplou vodu v objemných konvicích pomalovaných červenými s fialovými květy ibišku, který Korejci odedávna nazývají „věčnou květinou“, protože jeho keř je nezničitelný. Můžete jej ostříhat na mrt', vždy znovu vyroste a vykvete.

Po polední siestě jsem v kanceláři našel na stole vzkaz psaný hůlkovým písmem a kostrbatou angličtinou: NIKDY NEKONTRLOVAT VLAK VE 20.30 HODIN, OBSAHUJE ČÍNSKÉ SOUDRUHY. Vzkaz nebyl podepsán, ale věděl jsem, že jej zanechal severokorejský styčný důstojník Kim-Son-džu. Moje bezprostřední reakce byla roztrhat ten kus papíru na kousky a hodit do koše, nebo ještě lepší spálit v kamnech. Ale vzápětí jsem tu myšlenku v návalu rostoucího vzteku zavrhl. Co si ten šikmooký pohůnek myslí? Že jsem jeho poskok? Že mi může poroučet? Že jsme tady pro srandu králíkům? Že jsem nějaký Pepík Vyskoč? Tak to tedy ne!

Ztratil jsem z uražené ješitnosti všechny zábrany. Jak jsem byl v ráži vyběhl jsem ven bez kabátu a beranice. Blížil se konec listopadu a v Sinžu rtuť teploměru klesla hluboko pod nulu. Navíc z Mandžuska foukal vítr ostrý jako nůž. Byl jsem tak nažhavený, že jsem nevnímal ani vítr ani mráz. Klusem jsem zamířil k ubikaci Švýcarů, která byla asi sto padesát metrů vzdálená od naší. Cestou jsem si stačil promyslet, co a jak řeknu.

Švýcarská skupina byl také jen dvoučlenná. Tvořili ji Mafián a radista. Když jsem vtrhl dovnitř, oba četli noviny. Každý týden jim je přivážel z Panmundžomu kurýr spolu s korespondencí.

Pozdravili jsme se a kapitán Schindler mi pokynul, abych se posadil na dřevěnou židli před jeho psacím stolem a zeptal se, zda chci čaj nebo kávu. Odmítl jsem obojí.

„Dostal jsem důvěrné sdělení od našeho generála,“ začal jsem sprádat legendu, „že naše skupina má nejhorší výkon činnosti, tedy přesněji řečeno nejmenší počet namátkových inspekcí. Měli jsme zatím jen dvě a příští týden končíme. Generál radí, abychom s tím rychle něco udělali. Ovšem záleží na vašem uvážení a rozhodnutí jako velitele skupiny.“

„To je od vašeho generála moc hezké, že na nás myslí,“ řekl Schindler pichlavě. „Ale jak dobře víte, máme zde už omezený zimní železniční provoz. Račte se podívat na rozvrh. Dnes máme nahlášeny jenom čtyři vlaky. Dva už projely ráno, odpoledne v 17. 20 přijede nákladní vlak a v noci v 11.30 osobní.“ Schindler mi podal rozvrh příjezdů a odjezdů, který dostal od styčného důstojníka. Rozvrh se měnil ze dne na den, pravidelná železniční doprava v severní Koreji nebyla ještě obnovena. „Ale můžeme se tam jít podívat, nejsem proti. Račte si vybrat, aby váš pan generál byl s námi spokojen.“

Byla to ošemetná situace. Potřeboval jsem, aby Schindler vybral noční vlak sám. Chtěl jsem mít alibi, že přepadovka byla jeho nápad.

„Můžeme si hodit minci,“ řekl jsem. „Je to prašť jako uhoď.“

„Co si myslíš ty, Franci“, obrátil se Schindler na spojaře. Ten pokrčil rameny a četl dál Neue Zürcher Zeitung.

Chvilí jsme všichni mlčeli. Schindler vstal a začal chodit po kanceláři. To mne, bůhví proč, popuzovalo a stupňovalo moji nervozitu. Už jsem nemohl mlčení vydržet a chystal jsem se, že zavedu řeč na noční vlak, když Schindler se zastavil a řekl:

„Jestli to má být překvapení, tak bychom je měli udělat v noci, určitě nebudou čekat, že vyjedeme tak pozdě a v takové zimě.“

„To je skvělý nápad,“ přisvědčil jsem.

„A dám jim příkaz, aby nám přistavili auta a doprovod co nejpozději, aby překvapení bylo úplné,“ rozehříval se pro akci Schindler. „Souhlasíte? „

„Naprosto. Buďte tak laskav a zavolejte mi ihned, jakmile požádáte o konvoj,“.

„Samozřejmě. Ale dřív nežli v půl jedenácté to nebude.“

„To je v pořádku.“

A s tím jsme se rozloučili.

Bylo to dlouhé odpoledne a ještě delší večer. Zaháněl jsem čekání v poloze ležmo ve svém kumbálku a pokoušel se číst nějakou detektivku. Kdyby se mne byl někdo zeptal, co čtu, musel bych si vypůjčit odpověď z Hamleta: slova, slova, slova. Nemohl jsem myslet na nic jiného nežli na to, co se stane, až objevíme vlak plný čínských vojáků, jejichž příjezd nám Severokorejci zatajili. Ti si určitě budou na mne stěžovat generálovi, že jsem s nimi nespolupracoval a tím způsobil, že došlo k mezinárodnímu incidentu. Hlavou se mi honila spousta otázek a různých scénářů, k nimž by mohlo dojít. Především, co se stane ve Vojenské komisi, až dostane naši zprávu. Američané a Jihokorejci budou na koni a udělají vše, aby toto hrubé porušení Dohody o příměří jaksepatří rozmázli a využili. Ale jak dalekou půjdou? Spokojí se odsouzením a hrozbami? Nebo odejdou z jednání v Panmundžomu? Nebo si to vezmou jako záminku k vypovězení dohody? A co se mnou udělá generál Chýle? Samozřejmě svedu vše na Švýcara. To on navrhl a trval na namátkové inspekci. Byl velitelem skupiny a já se musel podřídit. Ale obstojí tohle alibi? Co mi generál může udělat? Poslat šupem domů? Asi těžko, protože by se to dozvěděli Švýcaři a Švédové, kterým by bylo jasné, že jsem byl potrestán za výkon povinností vyplývající z mandátu komise. Generál by ztratil tvář. Ukázalo by se, že není nestranný, ale poplatný. Takový šrám si nemůže dovolit. Bude mne pár měsíců dusit v táboře, a až se na mne trochu zapomene, pošle mne domů s kádrovým škraloupem.

Po večeri jsem hrál s rotným Šiškou lízaný mariáš. Potřeboval jsem, aby byl se mnou v kanceláři a slyšel zvonit telefon. Šiška anglicky moc nerozuměl, to byla výhoda. Nebude pořádně vědět, o čem se budu se Schindlerem bavit. Ale může dosvědčit, že mi telefonoval a že jsem s ním mluvil.

Schindler zavolal, jak slíbil, přesně v půl jedenácté.

„Právě jsem požádal o konvoj na nádraží.“

„Jak na to styčný důstojník reagoval?“

„Začal se vmlouvat na pozdní hodinu. Musím se vám přiznat, že jsem si od té namátkové inspekce nic nesliboval, ale když se styčný důstojník se mne tak horlivě snažil přesvědčit, že je pozdě a že jeho lidi už spí, pojal jsem

podezření, že nechce, abychom k tomu vlaku šli. Dal jsem mu prostě rozkaz a víc jsem se s ním nebavil.“

„Nevím,“ řekl Schindler. „Po celý den jsem nevytáhl paty z ubikace.“

„Budeme se muset dobře obléct,“ hrál jsem dál prodloužení.

„To určitě. Vezměte si teplé spodky,“ zasmál se Schindler. „Nemusíte spěchat, auta přijedou pro nás nejdřív v jedenáct.“

Položil jsem sluchátko a nahlas si ulevil:

„Do prdele, ten švýcarský vůl chce, abychom teď v noci udělali přepadovku.“

„Ale já tam snad jít nemusím,“ ohradil se Šiška. „Nebo chceš, abych jel s tebou?“

„Stačí když budu tajtrlíkovat já, ty si jdi hajnout.“

Vzal jsem si skutečně dlouhé spodky, nátělníček, košili, na ní svetr, a navlékl zimní uniformu. Na kulatém jídelním stole stála nedopitá láhev čínské vodky. Napadlo mne, abych si ji strčil do kapsy. Odolal jsem pokušení, ale ne tak docela. Nalil jsem si vrchovatou odlívku a na dvakrát ji vyprázdnil. Na kuráž. Budu ji potřebovat. Pak jsem si navlékl dlouhý zimní kabát a nasadil beranici. Ještě jednou jsem zaváhal nad láhví vodky, ale dal jsem si z ní jen lok a postavil zpět na stůl.

„Až se vrátím, napíše hlášení,“ řekl jsem Šiškovi. „Ráno je pošleš do Panmundžomu. A ne abys mne budil!“

„Jasně,“ přisvědčil Šiška. „A dobrou zábavu.“

Stáli jsme na nástupišti a podupávali, abychom se zahřáli. Nástupiště zčásti osvětloval pruh reflektorů z Gazíku, kterým jsme přijeli. Žádné venkovní osvětlení zde nebylo, jako ostatně v celé zemi, kde všude v noci vládla naprostá tma, protože Korejci šetřili elektřinou. Nádražní budova byla ponořena do sepiové černě, vykukoval z ní jen malý, žlutý obdélník. Bláto na nástupišti zmrzlo a louže pokrývala tenká vrstva ledu. Byli jistě patnáct stupňů pod nulou. Prokřehly mi ruce, ačli jsem měl silné, pletené rukavice. Co chvíli se do nás

opřel nápor ledového větru, který umocňoval pocit zimy. Hořce jsem litoval, že jsem nevzal tu láhev vodky s sebou.

Severokorejští ochránčící utvořili hlouček a hlasitě se o něčem dohadovali. Nadporučík Kim-Son-džu stál opodál, asi dva metry od nás na okraji světelného pruhu. Občas se podíval na mne nevidoucíma očima; zcela mne zasklil. Nezazlíval jsem mu to. Dovedl jsem si představit, jak mu musí být: měl zajistit, aby půlnoční vlak projel bez kontroly, ale splnil úkol. Na okamžik mi ho přišlo líto.

„Mně se zdá, že něco slyším,“ řekl Schindler upíraje zrak do tmy.

„Slyším jenom korejskou hatmatilku,“ řekl jsem. „Kolik je hodin?“

„Jedenáct čtyřicet dva minut,“ řekl Schindler. Měl hodinky se svítícíma ručičkami, což moje Primky postrádaly. „Takové zpoždění není normální.“

„Nejste ve Švýcarsku, kapitáne,“ řekl jsem. „Tady je jízdní řád jen kus papíru.“

„Nelíbí se mi to,“ vedl svou Schindler. „Fakt se mi to nelíbí. Jsem zmrzlý. Od čeho máme styčného důstojníka,“ řekl jsem. „Jste velitel, dejte mu rozkaz, ať se jde zeptat.“

„Nadporučíku ke mně!“ křikl Schindler.

Kim-Son-džu vykročil směrem k nám. Napadal na levou nohu, patrně následek zranění ve válce.

„Žádám vás, abyste okamžitě zjistil, proč má vlak zpoždění, a kdy dorazí,“ rozkázal Schindler. „Tam někdo musí být,“ ukázal k žlutému obdélníku, „tak zjistěte, co se děje.“

Korejce zasalutoval, otočil se a odkulhal.

Začínal jsem mít podezření, že něco nehraje, anebo spíš se něco hraje za našimi zády. Ale nechal jsem si to pro sebe.

„Uvidíme, s čím přijde styčný důstojník,“ řekl jsem po chvíli.

„Už je pět minut pryč,“ poznamenal Schindler.

„Třeba musí někam telefonovat nebo telegrafovat,“ řekl jsem.

Uplynulo dalších pět dlouhých minut než se Kim-Son-džu přibelhal.

„Vlak stojí v Dandongu, porouchala se mu lokomotiva. Přijede nejdřív zítra dopoledne, ale není známo, kdy přesně,“ ohlásil Kim-Son-džu. Dandong byla železniční zastávka na druhém břehu Jalu, pár kilometrů za hranicí.

„A to nám říkáte až teď!“ vybuchl Schindler. „To jste nevěděl dřív?“

„Je mi líto, ale bohužel mě nenapadlo příjezd ověřit. Velice se za to omlouvám a ubezpečuji vás, že už se to nebude opakovat,“ řekl Kim-Son-džu.

Vyznělo to jako předem naučené fráze, Pochopil jsem, co se stalo. Jakmile jsme ohlásili inspekci, Korejci měli dost času, aby varovali Číňany, kteří odstavili vlak ve stanici před hranicí. Nechali nás přijet na nádraží a čekat, aby vše vypadalo normálně. Musel jsem uznat, že to s námi sehráli na jedničku. Až odjedeme, vlak s čínskými soudruhy bude mít zelenou.

Myšlenky kapitána Schindlera se musely ubírat stejným směrem, protože když jsem se vraceli v Gazíku do ubikací prohlásil:

„I fucked up!“

Překvapilo mne, že uzavřený, kultivovaný Švýcar použil vulgárního výrazu: *"zkurvil jsem to"*.

„Nevím, co,“ řekl jsem popravdě, ne abych ho konejšil. „Postupovali jsme podle předpisu. Neudělali jsme žádnou chybu.“

„Všechno jsem to zavinil já,“ sypal si popel na hlavu Schindler. „Měl jsem požádat o konvoj na poslední chvíli, když už vlak byl za hranicí, a ne hodinu předtím! Dal jsem jim spoustu času, aby jej mohli uklidit.“

„I kdybyste to tak udělal, obávám se, že určitě by měli nějakou jinou báhorku,“ řekl jsem.

„Jestli si to opravdu myslíte, tak mi laskavě povězte, nač tady vlastně jsme?“

„Abychom jim překáželi,“ řekl jsem. „Oběma stranám, tady i na jihu.“

„V čem, prosím vás, když sám jste přiznal, že jsme na ně krátcí?“

„Ve zbrojení.“

na „Nebud'te naivní. Oba dobře víme, že stejně zbrojí.“

„Máte pravdu, ale musí to dělat potají a v malém. Bez nás by už jistě měli armády v plném počtu a vybavené nejmodernější vojenskou technikou. A nejspíše by už zas byli v sobě, protože jedni jako druzí mají vymyté mozky propagandou a vzájemnou nenávistí.“

„Vy tomu opravdu věříte?“ zeptal se Schindler.

„Někdy víc, jindy míň,“ řekl jsem. „Ale zatím jsem na nic lepšího nepřišel.“